

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“ ” 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО

Спеціальність 222 – Медицина

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри медичної біології та

фізики, мікробіології, гістології, фізіології

та патофізіології

Гарант освітньої програми

Декан факультету політичних наук

Директор Медичного інституту

Начальник НМВ

Бороденко О. В.

Мейжис І. А.

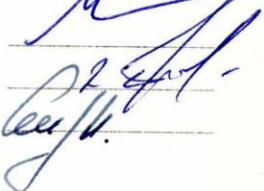
Корольова О. В.

Клименко М. О.

Шевчук О. В.

Грищенко Г. В.

Шкірчак С. І.

Миколаїв – 2021 рік

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Філософія	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	222 «Медицина»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер семестру:	Денна форма	Заочна форма
	1	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – самостійна робота студентів	Денна форма	Заочна форма
	15 годин	-
	15 годин	
	60 годин	
Відсоток аудиторного навантаження	33%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	диференційований залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Філософія виконує ряд надзвичайно важливих функцій в сучасному світі. Вона вважається теоретичною основою світогляду, сприяє формуванню цінностей у кожного з нас, дає духовні орієнтири та сприяє трансляції соціокультурного досвіду, накопиченого попередніми поколіннями. Окрім того, філософія є методологічною основою для інших наук, і не лише гуманітарних. Завдяки своєму дуже широкому об'єкту дослідження філософія спроможна встановлювати зв'язки між різними сферами людської діяльності та рівнями буття – між життям людини та Абсолютом, між природою та технікою, між психічним світом особистості та віртуальною реальністю. Таким чином, філософія дає уявлення про світ як про певну цілісність. Наше знання про світ, що нас оточує, й про нас самих із фрагментарного стає цілісним, усебічним, «стереоскопічним». Філософія вивчається практично в усіх університетах світу. Зазвичай її опановують студенти першого або другого років навчання. Відомому давньогрецькому філософу Діогену Синопському приписують вислів, що «філософія та медицина зробили людину найрозумнішою істотою». За висловом польського філософа та логіка ХХ століття Тадеуша Котарбінського, філософія не дає цінних результатів, але «сам процес її вивчення дає надзвичайно цінні результати».

Мета курсу: надання знань з філософії як теоретичної основи світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття. Велике значення приділяється проблематиці сенсоутворення, пошукам сенсу існування сучасною людиною. Особливий акцент ставиться на антропологічній проблематиці, філософських засадах людського буття, а також зв'язкам між філософією та медициною.

Філософія для майбутніх медичних працівників – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

Курс «Філософія» виконує такі завдання:

- показати роль філософії в життєдіяльності суспільства і особи як методологічної основи світогляду;
- ознайомити з історією філософської думки, з досягненнями сучасної філософії;
- сприяти формуванню у студентів здатностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань теоретичного і практичного характеру в професійній сфері та особистісному життєвому просторі.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей:**

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Філософія» органічно пов'язаний з іншими курсами, які вивчаються студентами, серед яких: «Історія України та української культури», «Історія медицини».

2.3. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення курсу студенти мають знати:

- основний зміст розділів філософії (історії філософії, онтології, гносеології, соціальної філософії, антропології тощо);
- основні типи філософських концепцій і стилів мислення;
- походження і сутність свідомості, її форму і структуру;
- способи пізнання світу, функціонування знання у сучасному суспільстві;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, культури;

Крім того, студенти мають набути таких навичок як:

- обґрунтовувати свою світоглядну і громадянську позицію;
- використовувати отримані знання при вирішенні професійних задач;
- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення і феномени культури і цивілізації;
- мислити на теоретичному рівні, володіти методами пізнання, творчої діяльності;
- бути здатними до діалогу як способу вирішення соціальних, етичних, правових проблем.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН1	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання. Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набути сучасних знань. Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей. Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
ПРН7	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності. Вміти використовувати

	інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
ПРН9	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки. Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї. Здатність донести свою громадську та соціальну позицію. Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність.
ПРН10	Знати проблеми збереження навколишнього середовища та шляхи його збереження. Вміти формувати вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища. Вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо заходів до збереження та охорони навколишнього середовища. Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в рамках своєї компетенції.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Денна форма навчання:

№	Теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Предмет та історія філософії				
1	Предмет філософії. Філософія та світогляд	1	1	6
2	Філософія Стародавнього світу	1	1	6
3	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	2	2	6
4	Філософія Нового часу та німецька класична філософія	2	2	6
5	Історія філософії України	2	2	6
Розділ 2. Система філософії				
6	Онтологія	2	2	6
7	Свідомість як філософська проблема	1	1	6
8	Гносеологія	1	1	6
9	Філософська антропологія	2	2	6
10	Філософія культури	1	1	6
	Всього за курсом	15	15	60

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

4.1.1. План лекцій для денної форми навчання

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Розділ 1. Предмет та історія філософії			
Лекція 1	1	Предмет філософії. Філософія та світогляд	1) Визначення філософії. Філософія та філософствування. Філософія та світогляд 2) Виникнення філософії. Об'єкт і предмет філософії. Структура і дисциплінарна будова філософського знання. 3) Роль філософії в сучасному житті суспільства.
Лекція 2	1	Філософія Стародавнього світу	1) Філософська думка Стародавнього Сходу (Китай, Індія). 2) Античний тип філософствування (Стародавня Греція та Рим). 3) Значення філософії Стародавнього світу.
Лекція 3	2	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	1) Розвиток християнства у Західній Європі. Апологетика, патристика. 2) Філософські погляди Августина Аврелія. 3) Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істоти, про співвідношення релігії, філософії і науки. 4) Філософія Відродження.
Лекція 4	2	Філософія Нового часу та німецька	1) Наукова революція XVII ст. (І.Ньютон). Новоевропейська програма побудови філософії науки.

		класична філософія	2) Розмаїття онтологічних концепцій XVII-XVIII ст. (монізм, дуалізм, плюралізм). 3) Субстанція і психофізична проблема (Р.Декарт і Б.Спіноза). 4) Німецька класична філософія.
Лекція 5	2	Історія філософії України	1) Філософія Київської Русі (Іларіон, Володимир Мономах, Кирило Туровський, «Повість минулих літ»). 2) Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. 3) Г.С.Сковорода – фундатор філософії українського кордо-центризму. 4) Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.
Розділ 2. Система філософії			
Лекція 6	2	Онтологія	1) Філософське розуміння проблеми буття. Уявлення про онтологію як вчення про буття. 2) Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія». 3) Принципи, закони й категорії діалектики.
Лекція 7	1	Свідомість як філософська проблема	1) Філософський зміст проблеми свідомості та шляхи її розгляду в історії філософії. 2) Філософське визначення свідомості. 3) Уявлення про структуру знання.
Лекція 8	1	Гносеологія	1) Пізнання як філософська проблема. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії. 2) Пізнання і практика. Наука як специфічний вид пізнавальної діяльності, соціальний інститут і система знань. 3) Місце медичної науки в системі сучасних знань. 4) Діагностичний процес як специфічна форма пізнання.
Лекція 9	2	Філософська антропологія	1) Людина як основний предмет філософського аналізу. 2) Основні філософсько-антропологічні проблеми: природа і сутність людини, антропогенез, сенс життя, смерть і безсмертя, спілкування і розуміння, людина і космос. 3) Ціннісні орієнтації, свобода, відповідальність та криза особи в сучасному світі. Перспективи людини. 4) Питання життя, смерті та безсмертя людини в контексті філософських, релігійних та наукових (медичних) підходів.

Лекція 10	1	Філософія культури	1) Культура: сутність поняття. Матеріальна та духовна культура. 2) Основні елементи культури (цінності, норми, санкції), їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. 3) Поняття цивілізації. Підсумки вивчення дисципліни.

4.2. План практичних (семінарських) занять

4.2.1. План практичних (семінарських) занять для денної форми навчання

№ заняття	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Розділ 1. Предмет та історія філософії			
Семінарське заняття 1	1	Предмет філософії. Філософія та світогляд	1) Визначення філософії. Філософія та філософствування. Філософія та світогляд 2) Виникнення філософії. Об'єкт і предмет філософії. Структура і дисциплінарна будова філософського знання. 3) Роль філософії в сучасному житті суспільства.
Семінарське заняття 2	1	Філософія Стародавнього світу	1) Філософська думка Стародавнього Сходу (Китай, Індія). 2) Античний тип філософствування (Стародавня Греція та Рим). 3) Значення філософії Стародавнього світу.
Семінарське заняття 3	2	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	1) Розвиток християнства у Західній Європі. Апологетика, патристика. Філософські погляди Августина Аврелія. 2) Схоластика. 3) Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істоти, про співвідношення релігії, філософії і науки. 4) Філософія Відродження.
Семінарське заняття 4	2	Філософія Нового часу та німецька класична філософія	1) Наукова революція XVII ст. (І.Ньютон). Новоевропейська програма побудови філософії науки. 2) Розмаїття онтологічних концепцій XVII-XVIII ст. (монізм, дуалізм, плюралізм). 3) Субстанція і психофізична проблема (Р.Декарт і Б.Спіноза). 4) Німецька класична філософія.

Семінарське заняття 5	2	Історія філософії України	1) Філософія Київської Русі (Іларіон, Володимир Мономах, Кирило Туровський, «Повість минулих літ»). 2) Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. 3) Г.С.Сковорода – фундатор філософії українського кордо-центризму. 4) Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.
Розділ 2. Система філософії			
Семінарське заняття 6	2	Онтологія	1) Філософське розуміння проблеми буття. Уявлення про онтологію як вчення про буття. 2) Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія». 3) Принципи, закони й категорії діалектики.
Семінарське заняття 7	1	Свідомість як філософська проблема	1) Філософський зміст проблеми свідомості та шляхи її розгляду в історії філософії. 2) Філософське визначення свідомості. 3) Уявлення про структуру знання.
Семінарське заняття 8	1	Гносеологія	1) Пізнання як філософська проблема. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії. 2) Пізнання і практика. Наука як специфічний вид пізнавальної діяльності, соціальний інститут і система знань. 3) Місце медичної науки в системі сучасних знань. 4) Діагностичний процес як специфічна форма пізнання.
Семінарське заняття 9	2	Філософська антропологія	1) Людина як основний предмет філософського аналізу. 2) Основні філософсько-антропологічні проблеми: природа і сутність людини, антропогенез, сенс життя, смерть і безсмертя, спілкування і розуміння, людина і космос. 3) Ціннісні орієнтації, свобода, відповідальність та криза особи в сучасному світі. Перспективи людини. 4) Питання життя, смерті та безсмертя людини в контексті філософських, релігійних та наукових (медичних) підходів.
Семінарське заняття 10	1	Філософія культури	1) Культура: сутність поняття. Матеріальна та духовна культура. 2) Основні елементи культури (цінності, норми, санкції), їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. 3) Поняття цивілізації. Підсумки вивчення дисципліни.

4.3.Завдання для самостійної роботи

4.3.1. Реферат

З метою засвоєння теоретичних основ дисципліни студенти мають написати реферат на одну із тем (див. нижче) та виступити на семінарському занятті із презентацією свого реферату.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Філософія і наукова картина світу в ХХ - ХХІ ст.
2. Основні світоглядні орієнтації людини.
3. Особливості сучасного розуміння філософії.
4. Світогляд як спосіб орієнтації людини в світі.
5. Історичні типи світогляду.
6. Антропологізм і сцієнтизм як тенденції сучасної західної філософії.
7. Сутність феноменології як нового філософського вчення.
8. Проблема буття в античній філософії.
9. Проблема універсалій у філософії Середньовіччя.
10. Проблема субстанції у філософії Нового часу.
11. Онтологічний переворот у філософії ХХ ст.
12. Еволюція поняття «матерія» у філософії й науці.
13. Детермінізм як принцип філософського осмислення світу.
14. Синергетика: зміст і основні проблеми.
15. Субстанціональна концепція простору і часу.
16. Реляційна концепція простору і часу.
17. Пізнання як відображення і конструювання світу.
18. Роль гіпотези в пізнанні.
19. Проблема як суперечність між знанням і дійсністю.
20. Сучасні теорії істини.
21. Концепція як визначений спосіб розуміння явищ.
22. Позараціональний досвід гносеології: інтуїтивне, містичне, релігійне, екзистенційне знання.
23. Наука як дослідницька програма людства.
24. Проблема критерію істини у філософії та науці.
25. Інтуїція у процесі пізнання та творчості.
26. Проблема творчості в пізнанні.
27. Концепція і теорія як форми наукового пізнання.
28. Істина, правда, омана в пізнанні та практичному житті.
29. Пізнання як вид духовної діяльності.
30. Творчість і світогляд. Методи творчої діяльності.
31. Суспільний ідеал і проблема соціального вибору.
32. Соціальний прогрес та його рушійні сили.
33. Соціально-екологічні наслідки глобалізації.
34. Сучасні концепції суспільного поступу.
35. Діяльність як спосіб існування соціального.
36. Традиції як форми соціального відтворення.
37. Особливості соціальної структури українського суспільства.
38. Нація як соціально-культурний феномен.
39. Самовизначення нації: історія питання та сучасність.
40. Етнос і нація. Перспективи розвитку спільностей і особи.

41. Система природи і суспільства: загальне, особливе, одиничне.
42. Власність і експлуатація: сучасна філософська інтерпретація.
43. Національна самосвідомість і світогляд.
44. Специфіка формування українського менталітету.
45. Психологія і проблема людини.
46. Проблема людини в екзистенціалізмі.
47. Проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.
48. Потреби як фактор формування особистості.
49. Взаємодія інтересів суспільства й особистості.
50. Людина — найвища цінність суспільства.
51. Соціальні норми як фактор впливу суспільства на особистість.
52. Специфіка розуміння особистості в різних типах культур.
53. Особистість та її свобода в поглядах світових релігій.
54. Проблема свободи й відповідальності особи на сучасному етапі розвитку світової цивілізації.
55. Проблеми життя та смерті наприкінці ХХ ст. і шляхи їх вирішення.
56. Образи людини та культури в історії філософської думки.
57. Сучасна філософія культури.
58. Сутність символу.
59. Символізація як процес.
60. Символ і образ.
61. О. Шпенглер про культуру та цивілізацію.

Основні вимоги до реферату з філософії містяться в посібнику (с. 40-43):

Філософія: Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів / Укл. О.В. Бороденко. – Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. П.Могили, 2020. – 62 с.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Ноутбук з підключенням до мережі Інтернет та проектор.

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Приклад тестових питань для підсумкової контрольної роботи з дисципліни:

Варіант 1

1. *Що таке філософія?*
 - А) Наука про найбільш загальні закономірності людини та світу
 - Б) Теорія неможливого
 - В) Взагалі не наука
 - Г) Наука про вічне
2. *Найвпливовіші філософи античності:*
 - А) Конфуцій; Б) Сократ; В) Декарт; Г) Платон
3. *Філософські течії ХХ століття:*
 - А) неотомізм; Б) схоластика; В) екзистенціалізм; Г) неопозитивізм
4. *Філософ, якому належить вислів «Я знаю, що нічого не знаю»:*
 - А) Гоббс; Б) Локк; В) Сократ; Г) Платон
5. *Що таке марксизм?*
 - А) Наука про найбільш загальні закономірності людини та світу
 - Б) Теорія революції
 - В) Філософська та політична течія ХІХ століття
 - Г) Теорія змови

Варіант 2

1. *Що таке маєвтика?*
 - А) Мистецтво діалогу

- Б) Методика пошуку істини
- В) Синонім філософії
- Г) Напрямок в схоластиці
- 2. *Найвпливовіші філософи України:*
 - А) Сковорода; Б) Бердяєв; В) Юркевич; Г) Вебер
- 3. *Філософські течії середньовіччя:*
 - А) позитивізм; Б) схоластика; В) кінізм; Г) патристика
- 4. *Філософ, якому належить вислів «Світ ловив мене, та не спіймав»:*
 - А) Сковорода; Б) Вернадський; В) Сократ; Г) Бруно
- 5. *Філософська антропология вивчає:*
 - А) Людину; Б) Природу; В) Буття світу; Г) Процес пізнання

5.2. Приклад питань підсумкової контрольної роботи з дисципліни, на які студенти мають дати розгорнуту письмову відповідь:

Варіант 1 1. Що вивчає філософія?

2. Коли і чому в філософії з'явилась проблема буття?

Варіант 2 1. Охарактеризуйте головну функцію будь-якого світогляду.

2. У чому сутність парменідового розуміння буття?

5.3. Питання для підготовки до заліку

1. Дайте характеристику основних структурних елементів світогляду.
2. Співставте основні історичні форми світогляду.
3. Проаналізуйте основні передумови виникнення філософії.
4. Охарактеризуйте об'єкт і предмет філософії.
5. Покажіть місце філософії в системі гуманітарних наук.
6. Охарактеризуйте основні функції філософії.
7. Проаналізуйте особливості основних форм буття.
8. Співставте вчення про категорії у Арістотеля, Канта та Гегеля.
9. Проаналізуйте, чому в періоди суспільної нестабільності на перший план висувається саме така функція філософії як функція інтелектуальної терапії.
10. Розкрийте зміст і методологічне значення категорій: *одиничне – загальне – особливе*.
11. За працею М.Бердяєва “Смисл творчості” проаналізуйте корінні відмінності між філософією та наукою.
12. Поясніть, що означає “вічність” філософських проблем і як це пов'язане з розвитком філософії.
13. Розкрийте проблему співвідношення свободи і відповідальності.
14. Дайте характеристику категорій “причина” та “наслідок” як співвідносних категорій.
15. Дайте класифікацію різних видів причин.
16. Розкрийте зміст категорії “необхідність”, проаналізувавши різні підходи до її розуміння в історії філософії.
17. Розкрийте зміст категорії “випадковість”.
18. Проаналізуйте діалектичний зв'язок категорій “можливість” та “дійсність”.
19. Охарактеризуйте зміст основних законів діалектичного розвитку буття.
20. Поясніть, як співвідносяться поняття «матерія» і «субстанція»?
21. Розкрийте основні особливості античної філософії.
22. Охарактеризуйте філософське знання епохи Середньовіччя.
23. Охарактеризуйте філософське знання епохи Відродження.

24. Дайте характеристику запропонованої Е.Фроммом класифікації екзистенціальних потреб людини. Яку з потреб Ви вважаєте для себе найважливішою?
25. Розкрийте сутність вчення Е.Фромма про типи соціального характеру.
26. Проаналізуйте основні проблеми, що складають предмет дослідження філософії екзистенціалізму.
27. Розкрийте зміст основних категорій філософії екзистенціалізму.
28. Проаналізуйте основні етапи історико-філософського процесу в Україні.
29. Дайте загальну характеристику філософії культури.
30. Розкрийте значення поняття «особистість».
31. Поясніть функції релігії в сучасному суспільстві.
32. Розкрийте роль науки в житті суспільства і людини.
33. Дайте характеристику основних принципів процесу розвитку.
34. Поясніть, в чому полягає сутність символу.
35. Поясніть, чим відрізняється символ від образу.
36. Охарактеризуйте особливості філософського знання Нового часу.
37. Охарактеризуйте особливості філософського знання ХХ століття.
38. Які проблеми переважно хвилюють сучасних філософів України та світу? Покажіть на прикладах.
39. Дайте загальну характеристику філософії постмодернізму.
40. Поясніть, в чому особливості східної філософії.
41. Проаналізуйте особливості розвитку української філософії ХХ ст.
42. Проаналізуйте, в чому цінність людського життя.
43. Назвіть джерела, провідні ідеї та напрями філософської думки Стародавньої Індії.
44. Проаналізуйте провідні ідеї та напрями філософії Стародавнього Китаю.
45. Визначте поняття античної філософії, назвіть етапи її розвитку та загальні особливості.
46. Проаналізуйте співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва.
47. Проаналізуйте взаємозв'язок філософії і міфології.
48. Проаналізуйте розвиток ідей у натурфілософських школах Стародавньої Греції.
49. Визначте поняття “Відродження” та назвіть характерні риси духовного життя цієї доби.
50. Охарактеризуйте провідні напрями ренесансного філософування: гуманістичний антропологізм, неоплатонізм, натурфілософія.
51. Охарактеризуйте основні філософські ідеї Пізнього Відродження.
52. Проаналізуйте філософію Б. Паскаля про місце і роль людини у світі та суспільні стосунки.
53. Охарактеризуйте емпіричний напрям у філософії Нового часу (Ф. Бекон).
54. Охарактеризуйте раціоналістичний напрям у філософії Нового часу (Р. Декарт).
55. Проаналізуйте філософські погляди Дж. Локка.
56. Визначте основні ознаки та особливості Німецької класичної філософії як особливого етапу розвитку новоєвропейської філософії.
57. Проаналізуйте основні ідеї І. Канта.
58. Проаналізуйте філософію Г. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії.
59. Поясніть сутність філософії екзистенціалізму (Ж. П. Сартр, А. Камю).
60. Проаналізуйте релігійну філософію ХХ ст.

5.4. Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П.Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»

Навчальна дисципліна
ФІЛОСОФІЯ

Варіант №0

1. Дайте характеристику основних структурних елементів світогляду (40 балів).
2. Проаналізуйте основні ідеї І. Канта (40 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціології. Протокол № ___ від « ___ » 20__ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

І. А. Мейжис
О. В. Бороденко

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

Оцінювання проводиться за 200-бальною шкалою університету, яка відповідає аналогічній шкалі ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Оцінка за поточну навчальну діяльність (ПНД) має складати 60% від загальної, тобто максимальна 120 балів, мінімальна – 70 балів.

Відповідно, за кожен розділ (складається з 5 тем) студент може отримати: 1 розділ «Предмет та історія філософії» (усні відповіді на семінарських заняттях) максимум 55 балів, мінімум – 35 балів; 2 розділ «Система філософії» (усні відповіді на семінарських заняттях, захист реферату, підсумкова контрольна робота) максимум 65 балів, мінімум – 35 балів.

Оцінка на підсумковому контролі (диференційованому заліку) має складати 40% від загальної, тобто максимальна 80 балів, мінімальна – 50 балів.

6.1.1. Денна форма навчання

І семестр

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування та виступи на групових заняттях (передбачено як	10 x 7= 70	Протягом семестру

	максимум 10 відповідей)		
2.	Підсумкова контрольна робота	25	Останній навчальний тиждень
3.	Підготовка та захист реферату	25	Протягом семестру
4.	Залік	80	Заліково-іспитова сесія
	Всього	200	

6.2. Критерії оцінювання

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 7 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 6-7 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє знаннями й уміннями згідно навчальної програми;
- грамотно використовує необхідні для відповіді факти, джерела, посилання;
- висловлює особисту думку, власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена, структурована;
- мова грамотна.

Оцінка 4-5 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- наявні незначні помилки при використанні визначених програмою знань і умінь;
- добираючи джерела, цитати, студент припускається незначних помилок;
- студент висловлює власне судження, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова достатньо грамотна.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент демонструє фрагментарні, поверхневі знання;
- відповідь недостатньо логічна;
- аргументація слабка або майже відсутня;
- існують суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена, з великою кількістю помилок.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними уміннями та навичками;
- студент не знає більшої частини матеріалу.

Індивідуальна самостійна робота виконується відповідно до визначених завдань та сприяє поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення практичних завдань. Дана форма самостійної роботи представлена написанням рефератів на основі опрацювання джерел. Максимальна оцінка за реферат – 25 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

21-25 балів, якщо:

1. Автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно її вирішення;
2. Проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежено системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним

використанням філософських та спеціальних термінів, що мають відношення до теми реферату;

3. Надано аргументацію власної думки з опорою на історико-філософську традицію в контексті проблематики реферату;

4. Реферат містить відповіді на всі питання заявленого плану або за відсутності плану повно розкриває заявлену тему.

16-20 балів, якщо:

1. Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми;

2. Тема розкрита з конкретним використанням історико-філософських та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються);

3. Надано аргументацію власної думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики реферату;

4. Реферат не містить відповіді на одне з питань плану або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовано деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

11-15 балів, якщо:

1. Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми;

2. Проблема розкрита при формальному використанні історико-філософських та спеціальних термінів;

3. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики реферату без теоретичного обґрунтування;

4. Реферат не містить відповіді на два питання плану або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

6-10 балів, якщо:

1. Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми;

2. Проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні;

3. Аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми;

4. Опущено аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

0-5 балів, якщо:

1. Реферат не містить історико-філософського аналізу;

2. Містить історичне оповідання про філософів чи філософські системи;

3. Робота є плагіатом.

Підсумкова контрольна робота.

Критеріями оцінювання виступають: правильна відповідь на одне тестове питання – 1 бал (1x5=5). Максимальна оцінка за письмову відповідь на кожне «розгорнуте» питання – 10 балів (2 x 10 = 20).

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні джерела

1. Губерський Л.В., Андрущенко В.П., Михальченко М.С. Соціальна філософія. – Харків.: Юрінком Інтер, 2016. – 552 с.
2. Лузан А.О. Вступ до філософії. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 136 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий Світ-2000, 2016. – 504 с.

4. Салій А.В., Зінченко Н.О., Біланов О.С. Історія філософії; [2-ге видання, доп.]: Навчальний посібник / Анатолій Салій, Наталія Зінченко, Олег Біланов. – Полтава: Дивосвіт, 2018. – 192 с.
5. Сандюк Л.О. Основи філософії: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с.

7.2. Додаткові джерела

1. Бистрицький Є., Пролеєв С, Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. – К.: Дух і Літера, 2020. – 416 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: Посібник для підготовки до іспиту. – К.: Право, 2019. – 136 с.
3. Ємельяненко Г.Д., Абизова Л.В., Мозговий Л.І., Дубініна В.О. Філософія освіти і науки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та викладачів філософських дисциплін. – Слов'янськ, 2019. – 365 с.
4. Єрмоленко А. Академічна філософія у вимірі парадигмальних змін // Філософська думка. 2018. №6. С. 6-11.
5. Заїченко Г. А. Філософія мови і мова філософії // Філософська і соціологічна думка. 2016. №№5-6, 7-8.
6. Кассен Б. Європейський словник філософій: Лексикон неперакладностей (Т. 1-5). Київ: Дух і Літера, 2020.
7. Комаров О. Розчакловуючи Гайдегера: Що таке «поворот»? // Філософська думка. 2019. №3. С. 77-91.
8. Кримський С.Б. Вибрані твори у 4-х книгах [ред. Т. Лютий]. – К.: Альфа-ПК, 2019.
9. Панафідіна О. Класична філософія під ціннісно-історичним кутом зору // Філософська думка. 2019. №2. С. 70-81.
10. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – [Вид. 3-тє, випр. та доповн.] – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
11. Симоненко С.М. та ін. Основи філософії. К.: Центр навчальної літератури., 2017. – 412 с.
12. Симоненко С.М. Практикум з дисципліни «Філософія» для студентів 1 курсу всіх форм навчання: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 196 с.
13. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 396 с.
14. Voichenko N. Philosophical understanding of the nature of violence // Anthropological measurements of philosophical research. №12, p. 16-26, dec. 2017.
15. Borodenko O. «Body-in-space» in phenomenological reflection: from visual image to symbol / Oleh Borodenko // Гілея: науковий вісник. К.: «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 138 (11). Ч. 2. Філософські науки. С. 87-89.
16. Diogenes Laertius. Lives of the Eminent Philosophers; [J. Miller, ed.; P. Mensch, trans.]. Oxford: Oxford University Press, 2018.
17. Frank L.E. What Do We Have to Lose? Offloading Through Moral Technologies: Moral Struggle and Progress // [Science and Engineering Ethics](#). 2020. Vol. 26, pp. 369-385.
18. Kim J. Philosophy of Mind (2nd edition). – N.Y.: Routledge, 2018.
19. [Stanford Encyclopedia of Philosophy](http://www.plato.stanford.edu) // <http://www.plato.stanford.edu>

7.3. Інформаційні ресурси

1. <http://litopys.org.ua>
2. www.info-library.com.ua
3. www.ji-magazine.lviv.ua
4. www.nbu.gov.ua
5. <http://readbookz.com>
6. www.culturalstudies.in.ua
7. <http://philosophy.kiev.ua>
8. www.univ.kiev.ua/ua/lib/
9. <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
10. <http://www.niss.gov.ua/resourses.html>
11. <http://www.osvita.org.ua/>
12. <http://chtyvo.org.ua/category-5/books/>
13. <http://www.philosophy.ua/>
14. <http://www.psylib.kiev.ua/>
15. <http://www.socd.univ.kiev.ua/LIB/>
16. <http://dialogs.org.ua/ua/>
17. http://www.vuzlib.net/kult_1/_index.htm
18. <http://www.studentbooks.com.ua/>
19. http://kultura.ho.ua/bib_sofia_kf.htm
20. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php
21. <http://naub.org.ua>
22. <http://www.personal.in.ua/>
23. <http://ualibrarium.co.cc/>
24. http://www.viche.info/journal/NAUKOVA_BIBLIOTEKA/
25. http://vesna.org.ua/cgi-bin/a.pl?e_=ruth&l_=i&c_=res